

SUBIECTUL FORMELOR NONFINITE ÎN TEXTE DIN SECOLUL AL XVI-LEA

RAMONA CĂTĂLINA CORBEANU

*Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Alexandru Rosetti”
al Academiei Române*

1. Preliminarii

În general, formele nonfinite „tind” să nu-și exprime subiectul. În limba română, formele nonfinite primesc, în condiții sintactice determinate, un subiect specificat, care poate fi identic sau diferit de subiectul verbului principal / regent. Astfel, funcția de subiect se păstrează și în condițiile în care centrul verbal, respectiv forma nonfinită, își pierde posibilitățile flexionare de acord. Această situație apare, în limba veche, respectiv în secolul al XVI-lea, în cazul infinitivului și al gerunziului. Nu am înregistrat niciun exemplu cu subiectul specificat al supinului în secolul al XVI-lea, acesta fiind atestat la sfârșitul secolului al XVII-lea, la Corbea (Pană Dindelegan 2011, Dragomirescu 2013: 124). De asemenea, subiectul specificat al participiului nu a fost întâlnit în textele analizate.

Lucrarea își propune să stabilească principalele aspecte morfologice și sintactice privind subiectul formelor nonfinite în limba română veche, mai precis în texte reprezentative din secolul al XVI-lea, incluzând atât lucrări originale (*Documente și însemnări românești din secolul al XVI-lea, Texte românești din secolul al XVI-lea*), cât și traduceri (*Tetraevanghelul (1561), Liturghierul (1570), Carte cu învățătură (1581), Pravila ritorului Lucaci (1581), Palia de la Orăștie (1581–1582), Floarea darurilor (1592–1604)*).

Am urmărit separat subiectul specificat și subiectul controlat și neexprimat al formelor nonfinite. Am insistat cu precădere asupra subiectului exprimat (lexicalizat), stabilind care sunt preferințele specifice acestei perioade, în special urmărind topica acestor subiecte.

2. Subiectul infinitivului

2.1. Subiectul specificat / lexicalizat al infinitivului

În limba română veche, exceptând diferențele semnificative de frecvență, infinitivul are aproximativ același comportament sintactic ca în româna actuală, diferite fiind anumite aspecte care țin de topica construcțiilor în care apare lexicalizat subiectul formei nonfinite.

Se observă că subiectul specificat al infinitivului apare în anumite condiții sintactice, și anume atunci când grupul infinitival ocupă pozițiile sintactice de: circumstanțial, rar, în contexte ambigue (1), subiect postverbal rematic (2), subiect preverbal, rar (3) și obiect al unui verb (4).

- (1) *Dători-s vameșii a plăti și a împlea acea samă, de o oaie câte trei aspri până a se împlea 150 000 de oi.* DÎ, LXXXVIII, 179

- (2) a. *Cum tu grăiești cade-se a se înălța Fiiul omenesc?* CT, 214^v
 b. *Iară giudecată de acel lucru și-ncă și a patriarhului lui Arsenie, doi frați a lua o nor și o cuscră anume sor tăișe-mea giudecă că e neapărat.* Prav. 1581, 277^v
 c. *Derept grăiesc voao că nu e lesne a întra bogatul împărăția ceriului.* CT, 41^r
 d. *Și se-au început această carte a se tipări după întruparea fiului și cuvântul lu Dumnezeu.* TR., 563
- (3) *A doi frați cumnații și cuscrele a se împreuna cade-se.* Prav. 1581, 277^r.
- (4) a. *Nu lăsa a grăi dracii.* CT, 70^r
 b. *Lăsă vântul a veni spre pământ.* PO, 31

Interesant este că, spre deosebire de limba română actuală, în corpusul analizat din secolul al XVI-lea nu am întâlnit construcții în care grupul infinitival, cu subiect specificat, să ocupe poziția de modificator al numelui (*dorința [de [a câștiga Ion]]*).

În limba română veche, prepoziția lipsește de cele mai multe ori. Astfel, putem deduce că în exemplele (1a) și (1b) se omite prepoziția *pentru*. Un caz asemănător este discutat de Mensching (2000: 9) pentru italiana veche.

Un tipar diferit este (3), construcție care astăzi nu mai este posibilă și care surprinde printr-o topică inversată (*Cade-se a se împreuna cumnații și cuscrele a doi frați.*)

2.2. Subiectul controlat al infinitivului

Subiectul infinitivului poate fi controlat de subiectul verbului regent (5a-e) sau de alte poziții sintactice, respectiv obiectul indirect (5f,g) sau obiectul direct al verbului / construcției regente (5h,i). Subiectul verbului regent poate fi atât neexprimat (5c), cât și lexicalizat (5a, b, d,e).

- (5) a. *Află amu pildă diavolul; a vrăjmăși* PRO_i. CC², 21
 b. *Noi; avem puteare a lepăda* PRO_i și *a dezbrăca* PRO_i lucrul cela întunecatul. CC², 39
 c. *Vom fi cu vină de a nu ne putea lepădarea* PRO_i. CC², 29
 d. *În vremea aceea atunce vine Isus; den Galilei la Iordan cătră Ioan a se boteza* PRO_i de el. CT, 4^v
 e. *Când va vrea popa; a face* PRO_i chemare ... să părăsească diaconul. CL.1570, 33^r
 f. *Dat-am cartea mea acestor oameni; anume Necoară și Ștefan, din satu den Murgești di pri Crasna, spri aceea ca să fie tare și putearnici a ținea* PRO_i partea de ocină de acolea a lu Ionașco Buboc. DÎ, LXIX, 160
 g. *Lui Moisi; fu-i iară de iznoavă a proceti* PRO_i fiilor acelora ce Dumnezeu părinților lor poruncise. PO, 5
 h. Pre mașteha ei apără-_i de a o luarea PRO_i. Prav.1581: 178
 i. *Și cuviiuțază noi; despoietoare, cu îndrăznire a cuteza* PRO_i a chema PRO_i tine al ceriului Domn și tată și a grăi. CL.1570, 35^v

Ridicarea subiectului, din structura nonfinită, în poziția de obiect, în propoziția principală are loc și în alte limbi romanice, cum ar fi franceza (Niculescu 2013: 76).

Exemplele de la (5d,f) confirmă absența prepoziției în limba veche, rolul acesteia fiind luat de *a*, marcă a infinitivului. Absența unei prepoziții lexicale confirmă faptul că *a* nu era complet gramaticalizată ca marcă a infinitivului, ci avea încă sens lexical.

Subiectul controlat apare fie ca subiect personal, se observă în exemplul din (6b), fie ca subiect generic, atunci când grupul infinitival este parte a unei construcții impersonale (6a,c):

- (6) a. *Mai bine e a grăi* PRO_{arb} 5 cuvinte cu înțeles. TR., 555
b. *Când începură oamenii; a se înmulți* PRO_i pre pământ și *a naște* PRO_i feate, vădzură feții Dumnedzeului featele oamenilor. PO, 27
c. *Leage veche și cărțile prorocilor pentru ce trebuiaște a le ceti* PRO_{arb} și *a le ținea* PRO_{arb}. PO, 7

De asemenea, vorbim de identitate de subiect, subiectul infinitivului fiind controlat de subiectul regentului, și în cazul verbelor aspectuale (7a-c) și modale (7d):

- (7) a. *Nimică nu vor lăsa den aceaia ce au început a face.* PO, 41
b. *Și începură a grăi cine cum știia mai rău.* FD, 591^f
c. *Și aciș începură toș a plânge și a se văieta.* FD, 485^f
d. *Viața mea să poată rămânea pentru tine.* PO, 44

2.3. Topica subiectului specificat al infinitivului

Topica subiectului infinitivului în limba română veche este destul de liberă, subiectul infinitivului ocupă fie o poziție postverbală (8), fie preinfinitivală (9).

În majoritatea contextelor din textele analizate, subiectul infinitivului apare postverbal:

- (8) a. *A ne izbăvi noi de toată scârba, mâniia și nevoia, Domnului să ne rugăm.* CL.1570, 12^v
b. *De-a ne izbăvirea noi de toată scârba, mâniia și nevoia, Domnului să ne rugăm.* CL.1570, 35^f
c. *Nu lăsă nice a se turbura cu valurile lumiei aceștia firile lor.* CC², 3
d. *Deaci nice a se însura cu neștine cineva dentru semenția tătâne-să, ce i se cheamă sufletescu.* Prav. 1581, 229^f

În limba română veche, asemenea altor limbi romanice, cum ar fi italiana veche, spaniola veche, franceza veche, este permisă antepunerea subiectului unui infinitiv (Mensching 2000: 12). Se constată, izolat și nu neapărat în scopul de a fi topicalizat, anumite construcții în care subiectul infinitivului se află într-o poziție preverbală (9a-c). Această realizare nu mai este posibilă în limba actuală, poziția subiectului infinitivului fiind obligatoriu postverbală (Nedelcu 2013: 121).

- (9) a. *De să va tâmpla muiarea lui a se încumătri.* Prav. 1581, 231^f
b. *Iară giudecată de acel lucru și-ncă și a patriarhului lui Arsenie, doi frați a lua o nor și o cuscră anume sor tătăișe-mea giudecă că e neapărat.* Prav. 1581, 277^v
c. *Și mai așteptă încă 7 dzile și slobodzi iară alt porumb a zbura din corabie.* PO, 32

Se observă că subiectul construcțiilor infinitivale apare preverbal atunci când aceste construcții sunt selectate de verbe impersonale (9a-b).

Astfel de realizări sunt restrânse, fiind posibile doar în anumite construcții infinitivale. Nici în italiana modernă, nici în româna actuală nu mai sunt posibile astfel de realizări, dar le putem întâlni în portugheză și în galiciană (Mensching 2000: 29).

3. Subiectul gerunziului

Încă din secolul al XVI-lea se înregistrează gerunzii ale verbelor de stare și de schimbare de stare, al căror subiect este „opțional”, iar atunci când este lexicalizat poate avea o topică liberă. Subiectul gerunziului poate fi identic cu cel al verbului regent sau diferit de acesta, indiferent dacă subiectul este lexicalizat sau nu.

3.1. Subiectul specificat al gerunziului

În general, subiectul gerunziului apare lexicalizat atunci când este diferit de subiectul verbului regent și când grupul gerunzial ocupă pozițiile sintactice de adjunct extrapropozițional (10) sau obiect direct al verbelor de percepție, în construcții ambigue (11).

- (10) a. *Și șireagul împărțind el, slugile lui loviră pre ei noaptea.* PO, 49
b. *Și întrând la el Iosif dzise Iacov lu Iosif.* PO, 170
c. *Fiind cumpărată această sfântă psaltire și dată pomeană besearcei den Gălați, de un vornic, anume Radu, porecla lui [...], să dezlegă fiind ca veache.* DÎ, LIX, 153
d. *Lăcuind ei în Galilei zise lor Isus.* CT, 37^f
- (11) a. *Văzu feciorul de departe viind.* CC², 20
b. *Și veade alții sufleteștile darure priimind și cu trupul dumnezeiesc și sânge cumicându-se.* CC², 19
c. *Și vine Isus în casa judei și o văzu răposată și gloatele vorovind și grăi lor.* CT, 17^v

Atunci când grupul gerunzial ocupă poziția de obiect direct, contextul este adeseori ambiguu, putând fi analizat în două moduri diferite. Astfel, în (11a, b), *alții și feciorul* pot fi analizate ca subiecte ale gerunziului sau complemente ale verbului regent.

Atunci când apare lexicalizat, subiectul gerunziului poate fi identic cu subiectul verbului regent (12a) sau diferit de subiectul verbului regent (12b, c):

- (12) a. *Audzind domnu-său besada muieriei sale, carea zicea lui, așa feace sluga ta cu mine, foarte tare se mânie.* PO, 136
b. *Și șireagul împărțind el, slugile lui loviră pre ei noaptea și-i bătură și-i goniră până la Hoba.* PO, 49
c. *Pentr-acea [...], acesta vornic Radu, carele o dedease pe [rind] (?) și neavând cine o lega, iată jupâneasa Tămășoaie grecoaia să află de o deade la meșter de o legă.* DÎ, LIX, 153

Observăm în (12c) subiectul realizat printr-o relativă infinitivală, tip de construcție arhaică, parțial fixă, care impune postpunerea subiectului.

În cele mai multe cazuri, atunci când subiectul gerunziului este identic cu cel al verbului regent, acest subiect nu este lexicalizat. Însă apar anumite contexte sintactice în care acesta apare specificat (în cele mai multe cazuri, în regentă subiectul nu mai este lexicalizat – 13a-b, 14b, 15a-c):

– când este suportul unor conectori discursivi (*și, așa*):

- (13) a. *Și gătind Iosif carul său, mearse sus către Gojen.* PO, 164
b. *Și îmblând Isus în cetățile toate și orașele învăța în gloatele lor.* CT, 18^f
c. *Așa văzându noi perirea noastră și cugetul lui cel rău, ce ne-am apărat, și cu ajutorul lu Dumnezeu ne-am isprăvit lucrul.* DÎ, XLIV, 143

– când apare la distanță, ca reluare pronominală cu funcție de dezambiguizare:

- (14) *Iată ieși semănătoriul a semăna și semănând el...* CT, 26^v

– când construcția gerunzială precedă verbul regent și anticipă, din rațiuni de coeziune textuală, precizarea subiectului:

- (15) a. *Întorcându-se el cu potirul, blagoslovească oamenii, grăiască.* CL.1570, 40^v
b. *Auzind iară aceasta Ruven, voia să-l slobodzească pre el den mânule lor.* PO, 128
c. *Vădzând iară Iosif, cum tată-sau mâna sa dereaptă ară fi punind pre capul lu Efrem, greață-i păru și prinse mâna tătâni-său.* PO, 172

3.2. Subiectul controlat al gerunziului

Subiectul gerunziului este identic cu cel al verbului regent în cazul unui gerunziu adverbial, unde este controlat de subiectul verbului regent:

- (16) a. *Și pre asinii săi grămădind PRO sus duseră-se.* PO, 148
b. *Ce și David amu răpștind arătă-se.* CC², 24
c. *Și muiarea văzând că pomulu e bun de mâncare și frumos ochilor, de vedea dulce, luo den plodul a lui și mănă.* PO, 19
d. *Și sfârșind poruncele cu carele învăța feciorii săi, trase picioarele sale într-una pre pat și muri și se adună la oamenii săi.* PO, 176
e. *Vă va timpina un om întru un vas purtând apă.* CT, 102^f

Subiectul gerunziului este diferit de cel al verbului regent în cazul construcțiilor cu verbe de percepție și expresii similare lor:

- (17) a. *Când vor auzi cântând Slava ... grăiască și aceia.* CL.1570, 18^f
b. *Și veade alții sufleteștile darure priimind și cu trupul dumnezeiesc și sânge cumicându-se.* CC², 19
c. *Văzură mușii grăiesc, beteagii sănătoși, școpii îmblând și orbii văzând și slăviia Dumnezeuul creștinilor.* CT, 33^v

3.3. Topica subiectului specificat al gerunziului

Subiectul lexicalizat al gerunziului poate apărea într-o poziție preverbală (18c) sau postverbală (18a,b,d), indiferent de relația de identitate (18d) sau de nonidentitate (18a-c) cu subiectul verbului regent:

- (18) a. *Să veți afla ceva greșit pre a ceriului Domnu, cum că el fie adevăratură că nu e cu voie noastră acea greșală, pentru aceeaia cetind toți vare în ce mână va sosi blagosloviți. PO, 10*
 b. *Cum să să știe că, nefăcându eu coconi de trupul miu și nerămâindu nime de noi, nici frate, nici nime, fără numai nepotu-miu Anghel din Olănești, socotit-am dintru in[i]ma mea și am dat toată partea mea de moșie. DÎ, X, 103*
 c. *Multă vreamă trecând muri fata Șuveei. PO, 132*
 d. *După aceeaia, avându el pază despre turci și papa de Roma solul lui, Șeveruș piscop, îmblător între gărdinariul de-a oprăvirea, măriia lui, împăratul, nu se-au îngrozit de aceasta. DÎ, XXXVI, 135*

În funcție de coeziunea textuală, legătura cu contextul precedent, există posibilități de variație (19), mai ales atunci când forma nonfinită apare preverbal. Postpunerea subiectului (19b) pare a fi asociată cu valori circumstanțiale (mai ales cauzale) mai puternice.

- (19) a. *Aceasta sfârșindu-se, să grăiască diaconul. CL.1570, 16^f*
 b. *Sfârșindu-se rugăciunea ... grăiască și aceia. CL.1570, 18^f*

În cazul unui gerunziu postverbal se preferă subiectul antepus:

- (20) a. *Când vedeți nuor viind de la apus, aciaa grăiți. CT, 149^f*
 b. *Văzu feciorul de departe viind. CC², 20^v*

Subiectul exprimat al unui gerunziu însoțit de un clitic reflexiv apare, în cele mai multe cazuri, în postpoziție:

- (21) a. *Făcându-se zuo era cu suflet trist. PO, 139*
 b. *Întorcându-se el cu potirul, blagoslovească oamenii, grăiască. CL.1570, 40^v*

Statistic, subiectul gerunziului apare în poziție postverbală în 78% din construcțiile gerunziale analizate. Faptul că doar 22% sunt subiecte antepuse demonstrează că în limba veche subiectul gerunziului are o preferință pentru postpunere.

În limbile cu subiect nul, ca româna, subiectul preverbal nu apare în poziția canonică a subiectului, ci este topic, prin urmare a fost ridicat (Dragomirescu: 2013, 54).

Subiectul gerunziului apare întotdeauna focalizat (Niculescu 2013: 127). În multe contexte, focalizarea subiectului presupune apariția unor adverbe de întărire (*încă*), acestea marcând suplimentar poziția focală a grupului gerunzial:

- (22) a. *Iară de nu încă de departe el fiind, rugăciune tremeate. CT, 154^f*
 b. *Încă el grăind adecă Iuda, unul de cei doisprăzeace, vine și cu nusul gloate multe cu arme și cu pari de la mai marii preoți și bătrânii omenesți. CT, 60^f*
 c. *Încă el grăind vine oarecine de la arhisinagoga grăi lui că au murit fata ta. CT. 134^v*

4. Concluzii

Urmărind subiectul formelor nonfinite în limba veche din secolul al XVI-lea, se constată următoarele:

- subiectul specificat al infinitivului apare atunci când infinitivul ocupă următoarele poziții sintactice: complement circumstanțial, subiect postverbal rematic, subiect preverbal și obiect al unui verb factitiv;
- subiectul specificat al gerunziului apare atunci când gerunziul este modificator al numelui, adjunct extrapropozițional și obiect direct al verbelor de percepție;
- am înregistrat construcții cu subiect al infinitivului antepus, construcții care nu mai apar în limba actuală;
- ca și în româna actuală, subiectul gerunziului apare atât în postpoziție, cât și în antepoziție; subiectul gerunziului poate avea posibilități de variație a topicii chiar în cadrul aceleiași text (*aceasta sfârșindu-se / sfârșindu-se rugăciunea*);
- topica subiectelor formelor nonfinite este mai liberă decât în limba română actuală.

SURSE

- CC² = Diaconul Coresi, *Carte cu învățătură* (1581), ed. de Sextil Pușcariu, Al. Procopovici, vol. I, Textul, București, Atelierele Grafice Socec & Co., 1914, p. 1–90.
- CL.1570 = *Liturghierul lui Coresi*, [1570], Text stabilit, studiu introductiv și indice de Al. Mareș, București, Editura Academiei, 1969.
- CT = Coresi, *Tetraevanghelul, Brașov*, 1560–1561, Ediție alcătuită de Florica Dimitrescu, București, 1963.
- DÎ = *Documente și însemnări românești din secolul al XVI-lea*, Text stabilit și indice de Gheorghe Chivu, Magdalena Georgescu, Magdalena Ioniță, Alexandru Mareș și Alexandra Roman-Moraru, Introducere de Alexandru Mareș, București, Editura Academiei, 1979.
- FD = *Floarea darurilor (1592–1604)*, ed. Alexandra Roman Moraru, București, Minerva, 1996 (Cele mai vechi cărți populare, I), p. 460–620.
- Prav. 1581 = *Pravila ritorului Lucaci 1581*, I. Rizescu, București, Editura Academiei, 1971.
- PO = *Palia de la Orăștie (1581–1582)*, ediție îngrijită de Viorica Pamfil, București, Editura Academiei Române, 1968, p. 1–50, p. 130–200.
- TR. = *Texte românești din secolul al XVI-lea*, I. *Catehismul lui Coresi*, II. *Pravila lui Coresi*, III. *Fragmentul Todorescu*, IV. *Glosele Bogdan*, V. *Prefețe și epiloguri*, Ediții critice de Emanuela Buză, Gheorghe Chivu, Magdalena Georgescu, Ion Gheție, Alexandra Roman Moraru, Florentina Zgraon, coordonator Ion Gheție, București, Editura Academiei, 1982.

BIBLIOGRAFIE

- Alboiu, Gabriela, 2007, „Moving forward with Romanian backward control and raising”, în William D. Davies, Stanley Dubinsky (eds), *New horizons in the analysis of control and raising*, Dordrecht, Springer, p. 187–211.
- Finuța Asan, Laura Vasiliu, 1956, „Unele aspecte ale sintaxei infinitivului în limba română”, în Al. Graur, Jacques Byck (eds), *Studii de gramatică*, vol. I, București, Editura Academiei, p. 97–113.
- Dobrovie-Sorin, Carmen, 1994, *The Syntax of Romanian. Comparative Studies in Romance*, Berlin, de Gruyter.
- Dragomirescu, Adina, 2012, „Despre cronologia atestărilor supinului”, în Zafiu, Dragomirescu, Nicolae (eds), 2012: 117–129.
- Edelstein, Frieda, 1972, *Sintaxa gerunziului românesc*, București, Editura Academiei.
- Guțu Romalo, Valeria (coord.), 2005 / 2008, *Gramatica limbii române. I. Cuvântul, II. Enunțul* – GALR, București, Editura Academiei Române.
- Pană Dindelegan, Gabriela (coord.), 2010, *Gramatica de bază a limbii române* (GBLR), București, Univers Enciclopedic.

- Hornstein, Norbert, 1999, „Movement and Control”, *Linguistic Inquiry*, 30, p. 69–96.
- Jordan, Maria, 2009, *Loss of infinitival complementation in Romanian diachronic syntax*, teză de doctorat, Florida.
- McCloskey, Jim, 1997, „Subjecthood and subject positions”, în Liliane Haegeman (ed.), *Elements of grammar. Handbook in Generative Syntax*, I, Dordrecht, Boston, London, Kluwer Academic Publishers, p. 197–335.
- Mensching, Guido, 2000, *Infinitive Constructions with Specified Subjects. A Syntactic Analysis of the Romance Languages*, Oxford, Oxford University Press.
- Nedelcu, Isabela, 2012, „Structuri de tematizare cu infinitivul în limba română”, în Zafiu, Dragomirescu, Nicolae (eds), 2012: 179–189.
- Nedelcu, Isabela Mihaela, 2013, *Particularități sintactice ale limbii române în context romanic. Infinitivul*, București, Editura Muzeului Național al Literaturii Române.
- Niculescu, Dana, 2013, *Particularități sintactice ale limbii române în context romanic. Gerunziul*, București, Editura Muzeului Național al Literaturii Române.
- Nicula, Irina, 2012, *Modalități de exprimare a percepțiilor fizice. Verbele de percepție în limba română*, București, Editura Universității din București.
- Ordóñez, Francisco, 2009, „Backwards or in situ? Infinitival Overt Subjects in Romance”, 19th Colloquium on Generative Grammar, 1 april.
- Pană Dindelegan, Gabriela, 1992, „Supinul”, în *Sintaxă și semantică. Clase de cuvinte și forme gramaticale cu dublă natură (adjectivul, adverbul, prepoziția, formele verbale nepersonale)*, București, Tipografia Universității din București, p. 128–136.
- Rodica Zafiu, Adina Dragomirescu, Alexandru Nicolae (eds), 2012, *Limba română. Direcții actuale în cercetarea lingvistică*, I, București, Editura Universității din București.
- Scida, Emily E., 2004, *The Inflected infinitive in Romance Languages*, New York, London, Routledge.
- Vinet, Marie-Thérèse, 1985, „Lexical subjects in French Infinitives”, în Larry D. King, Catherine A. Maley (eds), *Selected papers from the 13th Linguistic Symposium in Romance Languages*, Amsterdam, John Benjamins, p. 407–423.
- Motapanyane, Virginia, 1989, „La position du sujet dans une langue a l'ordre SVO / VSO”, *Rivista di grammatica generativa*, 14, p. 75–103.

THE SUBJECT OF NON-FINITE VERBS FORMS IN OLD ROMANIAN – 16th CENTURY

(Abstract)

This paper aims to establish the main morphological and syntactic forms of the subject of non-finite forms in old Romanian, through the analysis of the representative texts from the sixteenth century, including both originals *Documente și însemnări românești din secolul al XVI-lea, Texte românești din secolul al XVI-lea*, and translations (*Tetraevanghelul (1561), Liturghierul (1570), Carte cu învățătură (1581), Pravila ritorului Lucaci (1581), Palia de la Orăștie (1581–1582), Floarea Darurilor (1592–1604)*).

In old Romanian, non-finite forms take subjects more frequently than in present-day Romanian; some of the types of subjects identified for old Romanian have disappeared in the passage to the modern language.